

**რამდენიმე სიტყვა ფ. მ. დოსტოევსკის
მოთხრობაზე „ნიანგი“**

**THESES FOR THE ARTICLE BY A. AVAKOVA “A FEW
WORDS ABOUT THE STORY OF F. M. DOSTOEVSKY
“CROCODILE”**

ანა ავაქოვა

Anna Avakova

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტი
Faculty of Humanities

საკვანძო სიტყვები: ფ. მ. დოსტოევსკი, მოთხრობა „ნიანგი“,
ჩადებული მნიშვნელობები, საშობაო რიტუალური
თამაშები, ფარსი

Keywords: F. M. Dostoevsky, the story “Crocodile”, hidden meanings,
ritual games during the period from Christmas to Epiphany,
farce

ლიტერატურული კრიტიკა, უპირველეს ყოვლისა, ყურადღებას ამახვილებს ფ. მ. დოსტოევსკის მოთხრობა „ნიანგის“ პოლემიკურ ორიენტაციაზე, დოსტოევსკის აშკარა მცდელობაზე, დაგმოს ლიბერალური ოპონენტები. ნიანგის არქეტიპული მნიშვნელობა განხილულია რიგ ნაწარმოებებში.

ნაშრომში კიდევ ერთხელ ვცდით გავაანალიზოთ მოთხრობა და აღმოვაჩინოთ მასში ჩადებული მნიშვნელობები.

თავად სათაურში უკვე არის მინიშნება გარკვეულ თამაშზე, რომელიც მიუთითებს ხილულის, ანუ არსებულის, წარმოსახვით ბუნებაზე, სიურპრიზების ალბათობაზე, „პასაჟზე პასაჟში“, სადაც პასაჟი გვაგონებს თოჯინების წარმოდგენას. თოჯინების გმირები მონაწილეობენ სპექტაკლში უხილავი მაყურებლის წინაშე. ნაწარმოების სიუჟეტი და დიალოგები აბსურდულია, გმირები – გროტესკული.

დეკორირება, გადაჭარბებული მონდომებით თამაში, ნიღაბთა მორგება – ტოვებს „მოედნის სპექტაკლის“ ასოციაციას, ხოლო პერსონაჟები გვაგონებენ გმირებს, რომლებიც ხშირად იცვლიან ნიღბებს სპექტაკლის მსვლელობის დროს.

გარკვეული პირობით დასაწყისში მწერალი გვანვდის მოვლენების მიმდინარეობის ზუსტ თარიღს: ის წერს, რომ აღნიშნული მოვლენები მოხდა „მიმდინარე 65 წლის 13 იანვარს“. მივაქციოთ ყურადღება, რომ მოცემული თარიღი შობასა და ნათლისღებას შორისაა მოქცეული. ეს პერიოდი გამოირჩევა დამახასიათებელი რიტუალებით: თამაშებით, მკითხაობითა და სიმღერებითა. კიდევ ერთხელ აღვნიშნავთ, რომ მწერლის მითითებით, ტექსტში სწორედ ამ პირობითი რეალობის დროს მიმდინარეობს მოვლენები.

ნაწარმოების მთავარი პერსონაჟი, ივან მატვეევიჩი, რომელიც საკუთარ თავს პროგრესისკენ მიდრეკილად მიიჩნევს, განათლებულად მოაქვს თავი, არ აპირებს, როგორც სხვები, ძველი ახალი წლის აღნიშვნას და გეგმავს საზღვარგარეთ სამოგზაუროდ გამგზავრებას. აქ ცალსახად თვალსაჩინოა ამ პერსონაჟის

ღირებულებათა ვექტორი. ევროპაში გამგზავრება, გარკვეული თვალსაზრისით, ერთგვარი ფარული, თუმცა აშკარა ანტითეზაა რუსული ტრადიციებისა და ღირებულებების.

ერთი შეხედვით, შეიძლება მოგვეჩვენოს, რომ მიმდინარე მოვლენების ზუსტი თარიღის (13 იანვარი) მითითება არ გულისხმობს დამატებით მნიშვნელობას და ჩვენს მოსაზრებებს არ აქვს საფუძველი, თუმცა ნაწარმოებში მწერლის მიერ მოწოდებული დეტალების, პერსონაჟების თითქოსდა შემთხვევით წამოსროლილი ფრაზების, თანმიმდევრული ანალიზისას ჩვენ შეგვიძლია მივიღეთ შემდეგ დასკვნამდე: დოსტოევსკის ნაწარმოებ „ნიანგში“ ფარულ მნიშვნელობათა დონეზე მოცემულია ახალი რეალობა – ჩვენ წინაშეა საშობაო რიტუალური მოქმედებები, სცენაზე გამოჩენილი და გამქრალი პერსონაჟი-ნიღბები, საშობაო რიტუალური თამაშების პერსონაჟთა გამოსახულებები.

პარადოქსულად ნაწარმოების „პროგრესული“ პერსონაჟები, ივან მატვეევიჩი და მისი მეუღლე, რომლებიც მძაფრად განიცდიან საზოგადოებრივ აზრს, არ სურთ ახსოვდეთ ტრადიციები, უარს ამბობენ საკუთარ კულტურულ კოდზე, ჩქარობენ ვილჰემ ტელმის სამშობლოსა და ნეაპოლში გამგზავრებას, ჩათრეულნი აღმოჩნდებიან მოედნის თეატრის ტრადიციულ საშობაო წარმოდგენაში (ბალაგანში), სადაც საკუთარი ნების საწინააღმდეგოდ განასახიერებენ როლებს.

ლიტერატურა:

- Bezzubtsev-Kondakov A. E.** (2011). "Crocodile in Russian literature: from Fyodor Dostoevsky to Eduard Uspensky Children's comic epic". Electronic journal "Rono" 7. https://sites.google.com/a/shko.la/ejrno_1/vypuski-zurnala/vypusk-7-iun-2010/innovacii-poisk-i-issledovania/krokodil-v-russkoj-literature-ot-fedora-dostoevskogo-do-eduarda-uspenskogo
- Kasatkina T.** The role of artistic details and peculiarities of word functioning in F. M. Dostoevsky's novel "Idiot", p.62. *Roman F.M. Dostoevskogo "Id-*

iot”: Sovremennoe sostoianie izucheniiia [F. M.Dostoevsky's Novel The Idiot: Current State of Research: Collected Works by Russian and Foreign Scholars]. Moscow, Nasledie Publ. – 560 p., ISBN 5-9208-0044-5.

Krasteva D. (2010). “The Crocodile” by F. M. Dostoevsky as a St. Petersburg story (notes to the dictionary of allegories of St. Petersburg history) Acta Universitatis Lodziensis. Folia Litteraria Rossica 3, 60-68. <http://rushist.com/index.php/literary-articles/3990-dostoevskij-krokodil-analiz>

Krasteva D., Chavdarova D. (2013). “Crocodile and newt as political metaphors in prose and publicists of Dostoevsky”. DOSTOEVSKY MONOGRAPHS. A Series of the International Dostoevsky Society Volume 4. Dostoev_11a.indd (dostoevsky.org)

Kenosuke N. (2011). Dictionary of characters in the works of F.M. Dostoevsky /; per. from Japanese A.N. Meshcheryakova. – St. Petersburg: Hyperion, ISBN 978-5-89332-178-4.

Losski N. (1956). “Dostoevsky and his Christian worldview”. New-York. Izdatelstvo imeni A.Chekhova. <http://www.odinblago.ru/dostoevskiy/9>

Zhivolupova N. V. (2008). Crocodile // Dostoevsky: Works, letters, documents: Dictionary-reference book. SPb. <https://fedordostoevsky.ru/works/lifetime/crocodile/>

Literary criticism primarily draws attention to the polemical orientation of the story “Crocodile”, its obvious attempt to denounce the liberal opponents of Dostoevsky. The archetypal meaning of the crocodile motif is considered in a number of works.

This work, will offer the analyzis of the story and an attempt to discover the meanings inherent in it. In the title itself, certain game is already being played, an indication of the imaginary nature of the visible, the likelihood of surprises, a passage within a passage, where the passage resembles some farce, creates the illusion of a puppet show, where puppet characters are playing a performance in front of

an invisible audience. The plot of the story is absurd, the characters are deliberately grotesque, and the dialogues are ridiculous.

In some conditional expository beginning, with the obvious conventionality and unreality of what is happening, the writer gives the exact number of events taking place – this is January 13, the Old New Year. This event takes place at Christmas time, the period from Christmas to Epiphany. Christmas days are accompanied by games, caroling, fortune telling. At first glance, it may seem that the indication of January 13 as the time of the events does not carry additional connotations and our assumptions have no basis.

However, consistently analyzing the details offered by the writer, replicas of the characters, we could come to the following conclusion.

At the level of hidden meanings, a new reality is set. Before us are Christmas events, hero-masks appearing and disappearing on the stage, traditional Christmas images.

Paradoxically, the progressive heroes of the story, acutely worried about public opinion, Ivan Matveich and his wife, who do not want to follow traditions and renounce their own cultural codes, hurrying to the homeland of Wilhelm Tell and to Naples, find themselves involved in a traditional square booth, where, against their own will are playing sacred roles.

References:

Bezzubtsev-Kondakov A. E. (2011). "Crocodile in Russian literature: from Fyodor Dostoevsky to Eduard Uspensky Children's comic epic". Electronic journal "Rono" 7. https://sites.google.com/a/shko.la/ejrno_1/vypuski-zurnala/vypusk-7-iun-2010/innovacii-poisk-i-issledovania/krokodil-v-russkoj-literature-ot-fedora-dostoevskogo-do-eduarda-uspenskogo

Kasatkina T. The role of artistic details and peculiarities of word functioning in F. M. Dostoevsky's novel "Idiot", p.62. *Roman F.M. Dostoevskogo "Idiot": Sovremennoe sostoianie izucheniia* [F. M.Dostoevsky's Novel The

Idiot: *Current State of Research: Collected Works by Russian and Foreign Scholars*]. Moscow, Nasledie Publ. – 560 p., ISBN 5-9208-0044-5.

Krasteva D. (2010). “The Crocodile” by F. M. Dostoevsky as a St. Petersburg story (notes to the dictionary of allegories of St. Petersburg history) *Acta Universitatis Lodzensis. Folia Litteraria Rossica* 3, 60-68. <http://rushist.com/index.php/literary-articles/3990-dostoevskij-krokodil-analiz>

Krasteva D., Chavdarova D. (2013). “Crocodile and newt as political metaphors in prose and publicists of Dostoevsky”. *DOSTOEVSKY MONOGRAPHS. A Series of the International Dostoevsky Society Volume 4*. Dostoev_11a.indd (dostoevsky.org).

Kenosuke N. (2011). Dictionary of characters in the works of F.M. Dostoevsky /; per. from Japanese A.N. Meshcheryakova. – St. Petersburg: Hyperion, ISBN 978-5-89332-178-4.

Losski N. (1956). “Dostoevsky and his Christian worldview”. New-York. Izdatelstvo imeni A.Chekhova. <http://www.odinblago.ru/dostoevskiy/9>

Zhivolupova N. V. (2008). Crocodile // *Dostoevsky: Works, letters, documents: Dictionary-reference book*. SPb. <https://fedordostoevsky.ru/works/lifetime/crocodile/>